

De muslimska invandrarna — en brygga mellan två kulturer?

INGMAR KARLSSON

Ingmar Karlsson är svensk generalkonsul i Istanbul och även chef för Istanbul svenska kulturcentrum. Han promoverades våren 2002 till teologie hedersdoktor vid Lunds universitet. I sin promotionsföreläsning från den 30 maj belyser han möjligheter och problem för en fredlig integration av islam i det Europeiska huset med utblickar mot islams historiska och samtida gestalter.

I snart 1400 år har islam och kristendom levt sida vid sida, alltid som grannar, för det mesta som rivaler, och alltför ofta som fiender. De kan betecknas som systerreligioner eftersom de delar samma judiska, hellenistiska och kristna arv. På samma gång har de varit gamla bekanta och intima arvfienter och konflikterna har kanske varit särskilt hätska just på grund av det gemensamma ursprunget. Båda parter har ofta mera skilts åt av sina likheter än av olikheter.

Den islamska kulturen är oss därför alls icke så främmande som den framställs i våra fördomar och klichéer. En av de mest seglivade är att frankernas Karl Martell genom sin seger vid Poitiers år 732 räddade västerlandet från undergång.

Saracenerna trängdes tillbaka över Pyrenéerna och återvände till södra Spanien, där en muslimsk stat kom att existera i nästan 800 år. Denna islamska närvaro på den europeiska kontinenten ledde emellertid inte till Västerlandets undergång utan i stället till en unik och fruktbar symbios mellan islam, kristendom och judendom och till ett uppsving utan tidigare motstycke inom vetenskap, filosofi, kultur och konst.

Både islam och judendom var vid medeltidens slut konstitutiva europaidéer. Islam är därför samtidigt både ett främmande, ett ursprungligt och genom den växande invandringen ett nytt element i dagens Europa och detta befolkas, liksom det moriska Spanien, mer och mer av vad som då kallades «enanciados», folk som levde i ett ingenmansland mellan olika kulturer.

Ända fram till slutet av 1960-talet var Europa ett nettoutvandringsområde. Nu är 10–15 procent av befolkningen i de flesta väst-

europiska stater födda utanför sitt nuvarande hemland med en växande utomeuropeisk andel. Den årliga immigrationen till Europa är nu större än den till USA. Det finns idag över 15 miljoner muslimer inom EU, således fler än protestantiska skandinavier och antalet kommer att öka genom en fortsatt invandring.

Under 1990-talet ökade befolkningen längs Medelhavets norra europeiska stränder endast med 16 miljoner mot närmare 100 miljoner för länderna utmed dess östliga och sydliga kuster. Om 25 år beräknas antalet invånare i detta Europas omedelbara grannskap uppgå till en halv miljard. Maghreb, det vill säga Marocko, Algeriet och Tunisien, kommer år 2010 att ha en dubbel så stor befolkning som Frankrike. Egyptens invånarantal överstiger år 2025 100 miljoner och dessa skall få plats på en beboelig yta så stor som Schweiz. Turkiet kommer då att ha större befolkning än Tyskland, där tre miljoner turkar redan upprättat ett brohuvud, medan ännu fler nordafrikaner är bosatta i Frankrike.

Även om den ekonomiska klyftan mellan Europa och dess närmaste omgivning kan hållas under någorlunda kontroll kommer Väst- och Sydeuropas dragningskraft att bli enorm. Utvecklingen går därför obevekligt mot ett flerasigt och multikonfessionellt Europa. Bedömningarna av takten i denna utveckling går emellertid kraftigt i sär. Uppskattningarna av antalet muslimer i Europa om trettio år varierar till exempel mellan 25 och 65 miljoner.

Den europeiska unionen är därför inte längre tänkbar utan en «grön islamisk» komponent. Huruvida det Europeiska huset kan konstrueras med Alhambra — symbolen för det multikultu-

rella muslimska Spanien — som modell eller inte är därför en avgörande fråga för Europas framtid. Rasism, intolerans och en inskränkt nationalism sprider sig redan över Europa som reaktion mot en invandring som är obetydlig mot den vi har att vänta.

Om integrationen misslyckas och invandrarna med muslimsk bakgrund känner sig satta under religiöst förmynderi, ghettoiserade och socialt marginaliserade med fortsatta arbetslöshetsciffror på över 50 procent måste vi räkna med att underjordiska fundamentalistiska koranskolor kommer att växa fram i våra invandrarförorter med lärare som manar till kamp med alla medel mot vad de betraktar som europeiska förtryckarsamhällen.

I stället för en modern tolerant «euroislam» få vi då se en «ghettoislam» utvecklas som stöds av fundamentalistiska krafter i den islamska världen. Radikala mullor över hela Västeuropa försöker nu utnyttja de muslimska invandrarnas psykologiska, kulturella och materiella problem för sina syften och här får de vind i segeln genom den polarisering som politiker som Jean-Marie Le Pen, Jörg Haider och nu senast Pia Kjersgård framkallat i Frankrike, Österrike och Danmark och som Vivianne Franzén och andra nydemokrater försökte frammana i Sverige för tio år sedan.

Går utvecklingen dithän måste vi räkna med att militanta muslimska organisationer kommer att sträva efter att hos oss föra sin kamp mot den västvärld som de betraktar som inkarnationen av all ondska.

Ett «heligt krig» och en «civilisationernas kamp» kan då fortare än vi anar bli en realitet i Västeuropa men inte i form av en militär kraftmätning mellan väst och den islamska världen eller den «clash of civilizations» som harvard-professorn Samuel Huntington försöker frammana utan som ett ständigt pågående gerillakrig i våra ghettoiserade storstadsförorter.

Att förhindra ett sådant scenario är kanske den största utmaningen för oss européer under de kommande åren och det finns ett antal problemställningar vi måste ta itu med.

I vilken utsträckning skall de europeiska samhällena öppnas för utomeuropeisk invandring, inklusive flyktingmottagning?

Vilka religiösa, kulturella och språkliga element i invandrarnas identitet skall främjas, tolereras eller motarbetas? Multikulturalism har blivit ett honnörssord men begreppet har en vid innebörd och rör sig alltifrån frågor som om könsstympning av flickor skall tolereras, huruvida de skall tillåtas bära slöja i skolorna, till hemspråksundervisning och multikulturella läroplaner.

En absolut förutsättning för att integrationen skall lyckas är att vi skapar oss kunskaper om islams mångfald och om den muslimska invandringens blandade karaktär. När den röda faran försvunnit manas i stället den gröna fram. Med tanke på att det redan finns drygt 15 miljoner muslimer inom EU och att invandringen från den muslimska världen kommer att fortsätta måste vi så fort som möjligt komma bort från den falska hotbild som nu alltför ofta tecknas av uniforma fanatiska muslimska massor som under islams gröna fanor sägs förbereda en stormning av Västerlandets välfärdsborgar med krossabel i ena handen och koranen i den andra.

Trots att islam uppvisar ett bredare trosspektrum än kristendomen och trots att skillnaderna muslimer emellan lite tillspetsat är lika stora som dem mellan en laestadian i Norrbotten och en siciliansk maffiaboss dras ofta alla muslimer över en kam och betecknas som fanatiska fundamentalister. Muslimerna i Europa är emellertid inte en uniform tredjevärldsmassa utan består av människor från alla samhällslager och med skiftande grad av religiositet. Majoriteten har ett avspänt förhållande till religionen och intresserar sig lika mycket för världsliga nöjen som sin europeiska omgivning. Bara en minoritet är organiserad i ett religiöst eller politiskt samfund.

Europa står därför inte nu mot islam och de muslimska invandrarna utgör inte någon fundamentalistisk femtekolonn. I stället återspeglas islams interna uppsplittring starkt även i diasporan. Muslimerna i Europa är inte bara uppdelade i olika språk, kulturer och hudfärg utan också i olika grenar och sekter av islam som dessutom ofta är bittra konkurrenter om själarna. Till detta kommer så även politiska motsättningar som till exempel mellan invandrade kurder och turkar. Det kanske största problem som de muslimska invandrarna nu möter är att mångfalden bland dem medfört att de ofta saknar en gemensam talesman eller en representativ organisation som

kan föra deras talan. Detta gäller inte minst den sekulariserade majoriteten.

En politik med syftet att underlätta integrationen av de muslimska invandrargrupperna måste utgå från följande förutsättningar.

För det första finns det redan stora muslimska samfund i de flesta västeuropeiska stater. Dessa kommer inte bara att växa ytterligare utan de kommer också att resa anspråk på större politiskt inflytande i takt med att allt fler muslimer blir naturaliserade medborgare och får rösträtt i sina nya hemländer.

För tre, fyra decennier sedan kom de muslimska invandrarna till Europa som arbetskraft och de planerade att återvända hem så fort som möjligt. De behöll därför sin ursprungskultur; indo-pakistansk, turkisk eller nordafrikansk. Föräldrarna försökte ofta skydda sina barn från den nya europeiska omgivningen hellre än att låta dem integreras men de flesta av dessa invandrare återvände aldrig. Barn föddes i Europa och fick en bättre utbildning än sina föräldrar. Detta ledde till nya tankesätt och vi kan nu se hur en tyst revolution äger rum bland den yngre muslimska befolkningen i Europa. Europeiska muslimer är nu muslimer och inte nordafrikanska, indo-pakistanska eller turkiska muslimer. En europeisk islamsk kultur håller på att utvecklas.

Islam är på så sätt redan i dag en integrerad del av Europa och en europeisk religion och på samma sätt som vi har talat om den östra kristenheten kommer vi snart att tala om islam i väst.

Islam måste därför erkännas och betraktas som en «inhemsk» religion. Ingen naturnödvändighet talar emot att en muslim kan bli lika god svensk som en pingstvän eller en person av mosaik trosbekännelse eller att moskéer skall kunna bli lika naturliga inslag i en svensk stadsbild som kyrkor alltid varit i Aleppo, Damaskus, Mosul eller Kairo.

För det andra är muslimerna inte lika lätta att integrera och ej heller lika villiga att låta sig integreras som tidigare invandrargrupper. Även om judar och kristna accepterats som «bokens folk» har islam historiskt sett alltid varit en dominerande och hegemonistisk religion. I Europa måste muslimerna lära sig att leva som en minoritet och acceptera grundpelarna i de moderna europeiska samhällena, det vill säga pluralism och ett sekulärt samhällssystem präglad av tole-

rans mot människor med annan politisk eller religiös åskådning.

Den islamska identiteten innefattar också seder och bruk som avviker från dem som betraktas som gängse i de samhällen där de nu lever. Krav kommer att ställas på speciella rättigheter och på en särskild status utöver de rättigheter som tillkommer den inhemska befolkningen. Dessa krav blir i många fall inte bara svåra utan omöjliga att tillgodose med därav följande spänningar.

Genom de muslimska samfunden kan oönskade och odemokratiska politiska strömningar i ursprungsländerna kanaliseras in i de nya hemländerna. Såväl regeringar i muslimska stater som olika sekter och organisationer kommer att försöka att utnyttja invandrarna för sina egna syften.

Hur skall de muslimska invandrarna bäst kunna integreras mot denna bakgrund?

Målsättningen måste vara snabbast möjliga integration men under hänsynstagande till och respekt för dem som, med respekt för våra värderingar, vill bibehålla en kulturell och religiös identitet. Hänsynstagandet till den religiösa särarten får emellertid inte gå så långt att elever befrias från element i undervisningen som inte passar föräldrarna. Muslimerna måste själva aktivera sig i ett ungdomsarbete för att ge den i Europa uppväxande generationen en egen kulturell bakgrund samtidigt som de socialt integreras i sin nya omgivning. De muslimska samfunden måste samarbeta sinsemellan och undvika att utkämpa sina teologiska tvister öppet på europeisk mark.

Ej heller får vi visa släpphänthet mot religiösa och politiska fanatiker som utnyttjar sin exil i Europa till subversiv verksamhet mot sina hemländer eller interna uppgörelser. Toleransen får under inga villkor gälla totalitära föreställningar. Samtidigt som vi visar sympatier för islam som religion och gör villkoren för religionsutövning så gynnsamma som möjligt måste vi visa fast en hand vad efterlevanden av våra egna lagar beträffar. Vi måste också akta oss för att betrakta alla religiösa yttringar som utslag för fundamentalism och ovilja mot anpassning och integration i det svenska samhället. En islamiseringsprocess bland invandrarna är endast farlig om den kommer i konflikt med det pluralistiska

samhällets och den demokratiska statens normer. För många invandrare från muslimska länder blir religion och allmän fromhet ett sätt att motverka den känsla av rotlöshet de känner. Religiositeten blir således en produkt av uppbrottet från den egna kulturella miljön och inte nödvändigtvis en protest mot det nya samhälle man lever i. En ökad religiositet är därför inte liktydigt med misstro och intolerans mot den sekulariserade europeiska omgivningen utan kan i stället skapa en inre ro som främjar integrationen.

Ett specifikt svenskt problem härvidlag är väl det faktum att vårt samhälle blivit så sekulariserat att även uttryck för en enkel vardagsfromhet väcker misstro och likställs med fundamentalism.

Personer som ägnar sig åt en mot Europa och kristendomen inriktad hatpredikan och som missbrukar våra pluralistiska samhällen måste bemötas med fast hand men vi får inte se händelserna den 11 september förra året som ett uttryck för en muslimsk generalplan att attackera västvärlden inifrån. Motsättningarna och fiendskapen mellan olika trosriktningar är ofta starkare än hatet mot västvärlden. För Osama Bin Laden är det saudiska kungahuset en fiende av samma dignitet som USA. Endast 6 procent av araberna i Frankrike lär regelbundet besöka en moské och av de 60–70 000 muslimerna i Sverige som utövar sin religion är endast ett fåtal fundamentalister medan de kulturella och identitetsbärande aspekterna av religionen är de viktigaste för den stora majoriteten.

Bara en avpolitiserad och liberal islam kan integreras i Europa och en sådan integration är endast möjlig om den löper parallellt med en ekonomisk och social integration. En förutsättning för en sådan utveckling är i sin tur en kontrollerad invandring och en gemensam europeisk invandringspolitik med syftet att skapa ett liberalt och tolerant islamskt samfund i Europa. För att vi skall kunna nå dithän måste de integrationsvilliga känna att de är välkomna och hör hemma här. Känslan «Var hör jag hemma» är den främsta grogrunden för fundamentalister som vill skapa och utnyttja ett andligt ghetto under mottot «ni hör varken hemma här eller hos er korrupta och moraliskt förfallna regering i hemlandet utan ni måste kämpa mot båda».

För att de muslimska invandrarna skall kunna känna denna hemhörighet krävs

- att undervisningen om islam inte bara förbättras utan görs obligatorisk i våra skolor. En ömsesidig avdemonisering är nödvändig. Okunskap föder fördomar och hat. Även media måste därför rätta till den stereotypa och onyanserade bild som nu förmedlas av islam.
- att samhället ger skydd åt alla dem som vill integreras i de europeiska samhällena men som sätts under hot och press inte bara från inhemska extremister och invandrarfientliga grupper utan också från muslimska extremistgrupper
- att invandrarna ges möjlighet att formulera och artikulera sina synpunkter och önskemål
- att vi för en bistånds- och utrikespolitik som syftar till att minska invandringstrycket och göra detta mänskligt och politiskt hanterbart.

Ett framtida Europa med en blomstrande muslimsk närvaro och en öppen europeisk identitet måste vara byggt på självkritik, en ständig och öppen dialog och en respekt för olikheter. Vi måste inse att muslimerna kan ge ett positivt bidrag till uppbyggnaden av ett nytt Europa. Deras närvaro bör ses som en berikande faktor och inte som ett problem.

De muslimska invandrarna måste å sin sida se sig som fullvärdiga meborgare och delta i det sociala, ekonomiska och politiska livet i de länder där de nu bor. Ett «inhemskt» ledarskap måste därför växa fram, då inte bara bestående av i Europa födda muslimer utan kanske även av inhemska konvertiter som kan ta bort stämpeln av islam som en främmande och farlig kult.

Problem med diskriminering i olika former får inte ses som «attacker mot islam» utan som följer av en politik som kan ändras med politiskt engagemang när muslimska medborgare kräver sina rättigheter. Muslimerna måste därför aktivt delta i samhällslivet som ett nödvändigt steg för att uppnå sina självklara rättigheter. De muslimska samfundet måste ta ett eget ansvar och engagera sig i en dialog med sina egna samfund och med den europeiska omgivningen och förkasta förenklade bilder av «oss mot dem». De får därför inte sluta sig inom sina skal och bli isolerade minoriteter. En sådan politik skulle

bara uppmuntra extrema grupper med deras budskap «Du är bättre muslim om Du är emot västvärlden».

De flesta muslimer inser att de måste följa lagar och bestämmelser i sina nya hemländer, men denna vilja undergrävs på många håll av appeller utifrån från organisationer som fordrar en «ren» och kompromisslös islam. Vi får därför inte genom en alltför vid tolkning av begreppet multikulturalism eller av missriktad allmän svensk välvillighet, gosighet och slapphet tolerera att parallella politiska institutioner byggs upp såsom varit fallet i England med ett separat muslimskt parlament eller försöken att upprätta en «kalifatstat» i Tyskland.

För första gången i sin historia lever muslimer nu som minoriteter i sekulära samhällen. Traditionell islamsk teologi delar in världen i två zoner; dar al-Islam (islams boning) och dar al-Harb (krigets boning). Denna syn på världen innebär att muslimer aldrig kommer att kunna praktisera sin religion fullt ut i ett icke-muslimskt land och därför heller inte skall bosätta sig där.

En nyckelfråga är därför hur muslimerna i Europa skall förhålla sig till det legala och samhälleliga systemet i de länder där de bor.

Hittills har islamska rättslärdar inte givit några detaljerade och övergripande svar på dessa frågor men några grundprinciper kan ändå vaskas fram från de debatter som förts mellan rättslärdar från den muslimska världen och muslimska intellektuella som bor i Europa:

- en muslim skall se sig som bunden av ett både moraliskt och socialt kontrakt med den stat där han eller hon lever och respektera detta lands lagar
- en europeisk sekulär lagstiftning skall tillåta muslimer att utöva sin religion
- begreppet dar al-Harb har ingen grund i Koranen och är inte en del av «hadith»-traditionerna — och bör därför betraktas som obsolet.
- nya idéer är därför erforderliga som dar as-Shahada (vittnesbördets boning), ett begrepp som syftar på varje plats där en muslim kan leva enligt sin religions föreskrifter.

Tariq Ramadan, sonson till Hassan al-Banna, det fundamentalistiska muslimska brödraskapets grundare och en av de mest framträdande företrädarna för detta nya tänkande, har sagt:

Som muslim kan jag känna mig hemma överallt där jag är trygg och där ett rättssamhälle skyddar min samvets- och min religionsfrihet. I denna nya omgivning är det min skyldighet att bära vittnesbörd om min tro.

Unga muslimer i Europa går nu tillbaka till Koranens texter och frågar sig: «Är det som mina föräldrar brukade göra verkligen en del av min tro eller är det en del av deras kulturella traditioner?» När den kulturella och sociala omgivningen förändras kommer texttolkningarna och traditionerna också att förändras. Ett exempel är unga muslimska kvinnors växande motstånd mot arrangerade äktenskap.

I takt med att antalet moskéer och möjligheten till religionsundervisning växer i Europa kommer de muslimska invandrarnas praktiska problem kring religionsutövningen att marginaliseras. I stället kommer ett i Europa uppväxande muslimskt släkte att mera engagera sig i att lösa de sociala och politiska problem som muslimer ställs inför som sysselsättning, diskriminering på arbetsmarknaden, politisk representation och hur muslimsk historia och religion undervisas i skolorna. Muslimska röster kommer att göra sig mer och mer hörda i dessa frågor och de kommer att vilja ha sin del i beslutsfattandet både på europeisk, nationell, regional och lokal nivå.

Unga muslimer mobiliserar sig nu som en ny kraft och de tar avstånd från sin traditionella miljö med dess förpliktelser och vill i stället så att säga bli islams europeiska ansikte. De är inte bara födda i Europa av muslimska föräldrar. Många har växt upp i blandade familjer och de är hemmastadda med både muslimskt och kristet levnadssätt. De talar de inhemska språken och är födda som medborgare i europeiska stater och deras gemensamma språk är engelska, tyska, nederländska, franska eller svenska.

Samtidigt använder de islam som en grund för att definiera de värderingar de har gemensamma med sin omgivning. Att definiera sin egen identitet som muslimsk blir således ett sätt att växelverka med samhället i övrigt.

Dessa sociologiska förändringar kommer att följas av ideologiska. I islam är lag och etik identiska. Om etiken förändras ändras också uppfattningen om lagsystemet. Med hjälp av principen om «idjtihad» (möjligheten att utveckla och tillämpa de religiösa doktrinerna med hänsynstagande till dagens situation) kommer vi att få se en nytolkning av islam. Om Europas muslimer skall kunna integreras beror framför allt på om de kan anta och utforma en islam som omfattar de grundläggande europeiska värdesystemen; pluralism, tolerans, åtskillnad mellan kyrka och stat, ett demokratiskt civilt samhälle och individuella mänskliga rättigheter.

Vi ser redan i dag hur flera olika europeiska muslimska identiteter skapas och växer fram, en tysk, en svensk, en fransk, en brittisk etc. Intervjuer med svenska muslimer visar att de nu mer och mer fokuserar sig på sin närvaro, roll och framtid i Sverige. Vad för slags multikulturellt Sverige vill vi som muslimer i framtiden leva i? Vilken form av multikulturellt samhälle tror vi är nödvändig för att trygga en långsiktig muslimsk närvaro som en kulturell, etnisk och religiös minoritetsgrupp i Sverige och vad kan vi som muslimer göra för att förverkliga ett sådant samhälle?

De eftersträvar således en ny variant av islam som kan förena de grundläggande trossatserna — som de fem pelarna, social rättvisa och underkastelse under Guds vilja — med de realiteter som styr vardagslivet i dagens Europa.

För denna nya generation är en «euroislam» inte ett nollsummespel. De ser ingen motsättning i att samtidigt vara muslim och europé. I en rapport från det Muslimska ungdomsförbundet i Sverige kan man läsa:

Målet för unga muslimer bör vara att acceptera, förstå och respektera skillnader men också att förstå gemensamma värderingar och mål och att försöka genomdriva dessa. Unga muslimer bör utgöra en brygga mellan europeiska och muslimska stater.

En europeisk islam skulle på så sätt visa unga muslimer en väg att respektera nedärvda traditioner samtidigt som de lever i en annan värld än sina föräldrars. Den skulle också ge dem tillförsikt att praktisera sin religion mer öppet än för-

äldrarna och far- och morföräldrarna som såg sin vistelse i Europa som temporär och därför nöjde sig med att ge uttryck för sin tro i en privat krets. Den nu uppväxande nya generationen av muslimer ser Europa som sitt hem och ser därför heller ingen anledning att inte utöva sin religion offentligt.

Om invandrarna integreras på detta sätt kan de islamska samfundet i Europa bli en brygga mellan Europa och sina ursprungsländer. Muslimer i västvärlden skulle därmed också kunna bidra till sökandet av ett svar på en fråga som hemsökt den muslimska världen under århundraden. Hur skall tradition och modernitet kunna förenas?

Den islamska vetenskapens och konstens tillbakagång inleddes redan under 1300-talet. I stället för vetenskapsmän och poeter fick bokstavstroga teologer överhanden med sina hårklyverier och de sökte då, på samma sätt som på många håll i dag, en räddning ur sin politiska och samhällseliga misär genom en bokstavstrogen tillämpning av koranen. Filosofer, vetenskapsmän och poeter förföljdes som «rebeller mot den gudomliga ordningen». Principen om «taqlid» fick överhanden, det vill säga möjligheten att fritt tolka koranen förbjöds. I stället drevs tesen igenom att allt som kunde vetas och var värt att veta inte bara redan var känt utan att kunskapen var tillförlitligare ju närmare dess källa låg uppenbarelseens tid.

Taj Mahal i Indien från 1634 och Blå moskén i Istanbul som byggdes vid samma tid är arkitektoniska bevis för att stagnationen inte var total. De religiösa fanatikerna förblev dock tongivande med sin fientliga syn på allt som var nytt. All kunskap som inte fanns i Koranen var därför fördärlig, vilket förklarar den framväxande fientligheten mot vetenskap och filosofi. Enligt en tradition som återopades i denna diskussion skall profeten ha sagt: «Ta Er i akt för nya saker, ty varje ny sak är en innovation och varje innovation är ett misstag.»

«Taqlid» kom därmed att innebära ett slags vetenskaplig och kulturell abstinensdoktrin som stora delar av den muslimska världen fortfarande lider under. Intellectuella och vetenskapsmän i många muslimska stater har i dag inte den frihet som behövs för att analysera och finna lösningar på många av dagens problem.

Fuad Zakarija, en liberal filosof och muslim från Kairo har skrivit:

Det kulturella arvet fungerar som det ekonomiska. Man kan bara förvänta vinst om man investerar. Olyckligtvis erinrar arabernas förhållande till sitt kulturella arv mera om en sparbok än om produktiva investeringar. Paradoxalt nog var det européerna som förmådde göra en varaktig vinst på vårt arv. Hur? Jo, genom att de kritiserade och förbättrade det, ja gav det ett nytt liv.

I framtiden skulle «euomuslimer» skulle kunna verka som förebilder genom att föra demokratiskt tänkande och liberala idéer och reformer till sina hemländer. Ett fruktbart triangelförhållande skulle på så sätt kunna uppstå mellan de islamska samfundet, deras ursprungsländer och de nya hemländerna, eftersom många i sin diaspora vill bibehålla en nära kontakt med sitt ursprung.

Om så sker skulle Europa samtidigt betala tillbaka en gammal skuld.

De arabiska erövrarna visade inte bara prov på en för sin tid påfallande tolerans utan de tog också under sin explosionsartade expansion över fyra kontinenter, från floden Oxus i Centralasien till Atlanten, till sig intryck på alla livets områden från de besegrade folkens kultur — då inte bara kristna och judar utan även indier, perser och helleniserade egyptier.

Inte minst skedde detta genom omfattande översättningar av Aristoteles, Euklides, Hippokrates och andra grekers klassiska verk till arabiska från grekiska, hebreiska och syriska källor. De gjordes inte ord för ord utan de ursprungliga texterna kommenterades, kritiserades och förstågs med tillägg. Muslimerna blev på så sätt de egentliga arvtagarna till den hellenistiska kultur som vi så ofta och gärna åberopar oss på. Det var de som genom ett omfattande översättningsarbete räddade och förvaltrade detta arv. Via det muslimska Spanien fördes det sedan vidare norr om Pyrenéerna för att så småningom nå ända upp till så avlägsna trakter som Lund.

Summary

There are already between 15-20 million Muslims in the European Union and their numbers will still increase due to a continuing migration. Estimates speak about 60 million in 25 years. The European Union is therefore no longer conceivable without an «Islamic green» component. — There are several questions we need to face. To what extent should European countries be opened up to non-European immigration, including the reception of refugees? What religious, cultural and linguistic elements in the identity of immigrants are to be furthered, tolerated or resisted? Multiculturalism has become a prestigious concept, but it has a broad spectrum of meanings. — A policy designed to facilitate the integration of Muslim immigrant groups must be based on the following facts. — Firstly. There are already large Muslim communities in most West-European states. These communities will not only expand but they will also demand greater political influence as increasing numbers of Muslims become naturalized citizens and become enfranchised in their new home countries. — Secondly. Muslims are not as easy to integrate and not as willing to be integrated as previous immigrant groups. In Europe, Muslims must learn to live as a minority and to accept the fundamental pillars of modern European societies, that is to say pluralism and a secular social system characterized by tolerance of people with a different political or religious viewpoint. — A future Europe with a flourishing Muslim presence and an open European identity must be based on self-criticism, a permanent and open dialogue and a respect for diversity. Europeans must realise that Muslims can make a positive contribution in the construction of a new Europe. Their presence should be seen as a source of enrichment and not as a problem. — The Muslim immigrants on their part should see themselves as full citizens and participate in the social, economic, organisational and political life of the countries where they live. A "domestic" leadership will have to emerge, thus permitting the elimination of the label attached to Islam as an alien and dangerous cult. This domestic leadership will not only consist of Muslims born in Europe, but also of native converts. — We are already today witnessing the emergence and creation of a several European Muslim identities, German, French, British, Swedish, Dutch, etc. For this new generation Euroislam is not a zero sum game. They see no contradiction in being Muslim and European at the same time. A Euroislam could be a bridge between two cultures. This would enable a fruitful triangular relationship to develop between the Islamic communities, their native countries and their new home countries. Thus Muslims in the West could help to answer a question that has haunted Islam for the past centuries. How to reconcile tradition and modernity? If this were to happen Europeans would pay back an old debt to the Muslim world.